

Kultur för hälsa - kartläggning

- 1) Vilka styrdokument som kan kopplas till arbetet kultur för hälsa?
- 2) Vad görs idag?
- 3) Målgrupper som arbetet riktar sig till?
- 4) Samverkanspartner?
- 5) "Best practice"?
- 6) Referenslista – läst samma sak?

Kultur och Utveckling

Vilka styrdokument kan kopplas till Kultur för hälsa?

Budget med flerårsplan Region Jönköpings Län

Regional Kulturplan 2015-2017

Regional utvecklingsstrategi, RUS

Vad görs idag?

Bild och form

SIDE-SHOW <http://side-show.se/>

Nya Småland <http://www.nyasmaland.se/intro/>

Rum 203 <http://rum203.blogspot.se/>

Hemslöjd

[Slingan – Homo Hortus, Trädcirkus och Arboretum](#)

[Kultur på recept](#)

[Slöjdcaféverksamhet](#)

Film

[Schystare Internet, Skapande skolprojekt](#)

[Skolbio och BUFF](#)

[Filmskapande process som stöd i språkutvecklingen](#)

Dans

DANSResearch <http://plus.rjl.se/infopage.jsf?nodeId=44096>

Skapa Dans <http://plus.rjl.se/news.jsf?nodeId=34957&childId=24122>

Integration

[projektbidrag-kulturinsatser-för-asylsökande-och-nyanlända/](#)

<http://www.rjl.se/Tillvaxt-och-utveckling/Kultur-i-lanet/Kulturbidrag-och-stipendier/>

<https://www.facebook.com/kulturintegrationregionjkpg/?fref=ts>

Målgrupper som arbetet riktar sig till?

Bild och form

SIDE-SHOW – allmänheten, minoritetsgrupper, konstpublik, barn och ungdomar.

Nya Småland – allmänheten, konstpubliken, Linnéuniversitet

Rum 203 – allmänheten, konstpublik, barn och ungdomar

Hemslöjd

Slingan – personal, patienter, anhöriga, samt allmänhet

Kultur på recept – patienter från primärvården

Slöjdcaféverksamhet – slöjdintresserad allmänhet

Film

Schystare Internet - Elever, pedagoger och föräldrar

Skolbio, BUFF - Elever, pedagoger, filmintresserade, barn och ungdomar

Filmvisning HVB hem - Barn och ungdomar, nyanlända ungdomar, personal på HVB hemmen

Dans

- DANSResearch – se hemsidan
- Skapa Dans – se hemsidan

Integration

Nyanlända och asylsökande.

Samverkanspartner?

Bild och form

SIDE-SHOW – Gislaved konsthall, Eksjö museum, Nässjö konsthall, Vetlanda museum, 4 kommunförvaltningar, flyktingboende, asylsökande, sångkörer, kulturskola, kommunala politiker, präst, militär m.fl.

Nya Småland – Vandalorum, Växjö konsthall, Smålandsmuseerna, Utvandrarernas hus, Grenna Museum, Kultivera, Kalmar konstmuseum, tidskriften Glänta och Linnéuniversitet m.fl

Rum 203 – Jönköpings läns museum, regionala och internationella konstnärer, Kultivera.

Hemslöjd

- Slingan – flera olika enheter inom Regionen, länsstyrelsen, Jönköpings kommun, SLU
- Kultur på recept – kulturkoordinator och kulturaktörer
- Slöjdcafékvällar – Jönköpings läns hemslöjdsförbund

Film

Schystare Internet – Kulturskolan, Jönköpings kommun

Skolbio, BUFF- Värnamo, Kultur och fritid Jönköping kommun, Barn och ungdomsfilmfestivalen BUFF, SF BIO Jönköping

Filmvisning HVB hem - Kultur och fritid Jönköping kommun, Filmriket, Reaktor Sydost, studieförbundet Bilda

Dans

DANSResearch – Vård, utbildning, kulturarbetare, myndigheter, institutioner – Kommunalt, Regionalt och nationellt.

Skapa Dans – Unga i länet från 14 år

Integration

Det fria professionella kulturlivet i länet, studieförbund och föreningslivet.

Jönköpings Kultur och Fritidsförvaltning

Vilka styrdokument kan kopplas till Kultur för hälsa?

- Kommunprogram för mandatperioden 2015-2018
- Kultur- och fritidsförvaltningens verksamhetsplan 2016

Vad görs idag?

Kultur på recept

Jönköpings kommun började med Kultur på recept våren 2014 och har sedan dess genomfört två grupper per termin. Varje grupp har haft 7-10 deltagare.

Dansa utan krav

Dansa utan krav har pågått i Jönköpings kommun sedan våren 2014 med en grupp per termin. Varje grupp har haft 7-16 deltagare.

Äppelhörnan

Sedan flera år tillbaka finns en plats i Jönköpings stadsbibliotek där man kan hitta medier som kan läsas med ögon, öron eller fingertoppar - äppelhörnan. Där finns böcker för och om personer med funktionsnedsättning.

Språkväskor

Sedan våren 2013 finns i ett samarbete mellan Jönköpings stadsbibliotek och logopedmottagningen på Länssjukhuset Ryhov, språkväskor att låna för barn med språkstörning. Barn med logopedkontakt får recept på en väska med anpassade medier att låna från biblioteket.

Letterbox (ägare av projektet är Region Jönköpings län)

Under mars 2015 valdes deltagarna i projektet ut. Bokpaket skickades till familjehemsplacerade barn i 10 kommuner i länet varav Jönköpings kommun var en. Bokpaket skickades också till barn från länets kommuner som fanns familjehemsplacerade i 11 andra kommuner i landet.

Projektet är avslutat och utvärderas nu.

Målgrupper som arbetet riktar sig till?

Kultur på recept

Erbjuds till sjukskriva personer som en rehabiliterande insats

Dansa utan krav

Tjejer, 13 till 19 år med psykisk ohälsa

Äppelhörnan

Personer med funktionshinder

Språklådan

Förskolebarn med språkstörning

Letterbox

Familjehemsplacerade barn.

Barnen gick under vårterminen 2015 årskurs 2, 3 eller 4, de skulle ha knäckt läskoden och de skulle inte ha några stora inlärningssvårigheter.

Samverkanspartner?

Kultur på recept

Habo och Mullsjö kommuner, Region Jönköpings län

Dansa utan krav

Utbildningsförvaltningen, Socialförvaltningen, Barn- och ungdomshälsan, Studieförbundet Vuxenskolan, Ung kvinna, Region Jönköpings län

Språkväskor

Logopedmottagningen, Länssjukhuset Ryhov, Region Jönköpings län

Letterbox

Region Jönköpings län

Äppelhörnan

Habiliteringen, Länssjukhuset Ryhov

”Best practice”?

Dansa utan krav

Dansa utan krav inleddes som en pilotverksamhet i Jönköpings kommun under 2014 och sammanlagt tre dansgrupper startades upp i Jönköpings kommun 2014/2015 i Region Jönköpings läns regi och med hjälp av forskningsmedel. Två av dansgrupperna ingick i en uppföljningsstudie till dansprojektet i Örebro, för att kvalitetssäkra metoden.

2016 fortsatte dansprojektet i kommunens regi tillsammans med samverkansparter, men med folkhälsosektionen, Region Jönköpings län som en konsulterande roll.

Den psykiska ohälsan bland unga tjejer är alarmerande hög och behovet för denna form av verksamhet ökar. I dagsläget står ca 15 tjejer i kö för att få dansa utan krav.

Referenslitteratur – läst samma sak?

Bland annat

Eva Boyner Horwitz, *Kulturhälsoboxen* - innehåller sex böcker om kultur och hälsa: dans, musik, teater, film & bild och stillhet. Kulturpalett-boken som sammanfattar resultatet från forskningsprojektet Kulturpaletten på vårdcentraler. 2014.

Gunnar Bjursell, *Den kulturella hjärnan* webbplats. 2014.

SVT Kultur, *Biologiprofessorn; tydliga hälsoeffekter av kultur*. 2014.

Ulf Blomdahl och Linda Lengheden. *Ung Livsstil*, livsstilsundersökningar om barns och ungas livsstil i mellanstadiet, högstadiet, gymnasiet och särskolan. Undersökningarna genomförs vart tredje år.

Örebro universitet och Vårdvetenskapligt forskningscentrum i Örebro, *Dans som en metod för att öka ungas psykiska välbefinnande*. 2012.

Nya bibliotekslagen, "Biblioteken har uppdrag att jobba med barns språkutveckling." 2013
Litteraturutredning, "En väl utvecklad läsförståelse är en förutsättning för att delta i samhället". 2012

Forskningsöversikt Kulturrådet, *Med läsning som mål - om metoder och forskning på det läsfrämjande området*. 2015.

Regionbiblioteket

Vilka styrdokument kan kopplas till Kultur för hälsa?

- Bibliotekslagen
- Regional biblioteksplan
- Gemensam läsfrämjandeplan för folkbiblioteken i Jönköpings län och Regionbibliotek Region Jönköpings län
- "Tillsammans för jämlik hälsa och ett bra liv i Jönköpings län"

Vad görs idag?

- Ett brett läsfrämjande arbete med visionen; Jönköpings län – ett län av läsare
- Språklust riktat spår tillsammans med logoped
- Språklust universellt spår 10-månaders besök på Bhv
- Letterbox
- Läsombud (äldreomsorgspersonal läser inom tjänsten)
- Högläsare (frivilliga)
- Digital delaktighet
- ”Bibliotekens roll och betydelse i kommunerna för asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd” – regionbiblioteket ansvarar för paraplyprojektet samt delprojektet Silent Books. 8 kommuner deltar med delprojekt.

Målgrupper som arbetet riktar sig till?

- ”Alla” - med det avser vi alla, även om det kan upplevas urvattnat. Via utvecklingsarbeten prioriteras särskilda grupper över tid.
- Barn med språkstörning
- Små barn och vuxna i deras omgivning
- Barn som är fosterhemsplacerade eller med långvarigt försörjningsstöd
- Vuxna förebilder
- Nyanlända

Samverkanspartner?

- Folkbiblioteken i Jönköpings län
- Region Jönköpings län:
  - Folkhälsoavdelningen,
  - Barnhälsovårdens centrala utvecklingsteam
  - FoUrum
  - Sjukhusbiblioteket
- Studieförbund
- Myndigheten för tillgängliga medier (MTM)
- Demensförbundet

”Best practice”?

- För pågående utvecklingsarbeten se <http://plus.rjl.se/regionbibliotek>

Länsbildningsförbundet

Vilka styrdokument kan kopplas till Kultur för hälsa?

- STATENS MÅL OCH SYFTEN MED FOLKBILDNINGEN
- Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin
- Bidra till att göra det möjligt för en mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen
- Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings och utbildningsnivån i samhället
- Bidra till att bredda intresset för att öka delaktigheten i kulturlivet

Grundläggande villkor

- Studieförbund och folkhögskolor ska utifrån sin profil och särart formulera mål
- Det ska tydligt framgå att studieförbund/folkhögskola är ansvarig anordnare
- Dokumentera den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten
- Folkbildningen ska vara fri och frivillig

Regional kulturplan Jönköpings län

- Folkbildningen beskrivs som ett verksamhetsområde i kulturplanen
- Jönköpings läns bildningsförbund har varit aktiva i framtagande av kulturplanen och är även fortsatt beredda att engagera sig i detta arbete.

Avsiktsförklaring mellan landstinget i Jönköpings län och Jönköpings läns bildningsförbund

- Gäller statsbidragsberättigade studieförbund
- Beskriver övergripande syfte med avsiktsförklaringen
- Beskriver vilka utgångspunkter som finns för arbetet
- Vad som kännetecknar folkbildningen
- Förväntningar med avsiktsförklaringen
- Hur dialogen ska ske

Vad görs idag?

- 2015 genomförde 10 studieförbund 29100 kulturarrangemang arrangemang spridda över Jönköpings läns samtliga kommuner och nådde 1.217.806 deltagare.
- Integrationsarbete i hela länet
- Läsfrämjande aktiviteter
- Kulturområdet; musik ,sång, teater, dans, litteratur, skrivande, bildkonst, hantverk, rollspel, dataspel. Detta är en stor verksamhet med tyngdpunkt på deltagande verksamhet.
- Samhällsfrågor
- Stöd till föreningslivet, utbildning cirkelledare, styrelse utbildning, utbildning ledare

Vad görs idag?

- Folkhögskolorna bidrar med både längre och kortare kurser inom olika områden. I sammanhanget kan nämnas bild, foto, keramik , musik, speldesign, hälsa och friskvård för äldre m.m.
- Folkhögskolan genomför ett stort antal kulturarrangemang som allmänheten kan ta del av. Exempel: Konserter och föreläsningar.

Målgrupper som arbetet riktar sig till?

- Fritt och frivilligt för alla.
- Statens syften pekar på att vi ska utjämna klyftor vad gäller utbildning och bildning
- Statens syften pekar på att vi ska främja mångfalden som deltar i bildningsaktiviteter. Och kan påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutveckling.

Samverkanspartner?

- Studieförbund och folkhögskolor samarbetar med sin medlemsorganisationer, som väl täcker det svenska föreningsdelen.
- Regionen
- Kommunerna

Referenslitteratur – läst samma sak?

- Nyttan med folklig bildning. En studie av kapitalformen i folkbildande verksamhet (red Gustavsson Wiklund 2013)

Ett antal forskare söker ge en bild av vad bildning och nytta i folkbildningsverksamheten är och hur det kan förstås. Man har genom att studera hur olika former av kapital genereras i folkbildande verksamhet försökt se den samlade nyttan.

Det som diskuteras är studiecirkelverksamhet, som ur ett samhällsperspektiv är en mycket produktiv verksamhet. Studiecirkeln betyder också gemenskap, aktivering och personlig utveckling för deltagarna

Smålands Musik och Teater

Vad görs idag?

- ***Kulturhuset Spira:***
- Huserar Freja Musikteater, som är en ensemble bestående av 14 unga vuxna med diagnoser inom autismspektrat. Verksamheten har funnits i snart 10 år.
- Erbjuder syn- och hörseltolkningar.
- Samarbete med Pluspolare-kortet. En person med funktionsnedsättning kan ta med en kompis på föreställning kostnadsfritt

Målgrupper som arbetet riktar sig till?

- **Kulturhuset Spira:** I första hand personer med någon typ av funktionsnedsättning.

Sektion folkhälsa

Vilka styrdokument kan kopplas till Kultur för hälsa?

- Region Jönköpings läns budget med verksamhetsplan
- Regional kulturplan
- Strategin Tillsammans för jämlik hälsa och ett bra liv

Vad görs idag?

Dansa utan krav

Vem är jag – en arbetsbok om identitet och självbild/workshop

A perfekt lover monolog inom sex och samlevnad

Spridning och utbildning Freja musikteater

Språklust

Kultur på recept - kulturunderstödd rehabilitering

Dans med personer med Parkinson

Utveckling Möten med Minnen

Webbplattformen AKTIVT LIV

Årlig konferens kultur för/med äldre

Kurs för personal inom äldreomsorgen *Dialog genom sång, bild & ord*

DVD-box och naturtavlor

Målgrupper som arbetet riktar sig till?

- Sjukskrivna (18-65 år) för psykisk ohälsa, stressrelaterade besvär och/eller långvarig smärta.
- Unga tjejer (12-19 år) med psykosomatiska besvär
- Unga vuxna inom autismspektrat
- Personer med Parkinsons sjukdom/demenssjukdom
- Barn med språkstörning
- Äldre på äldreboende
- Personal som arbetar med barn och unga
- Äldreomsorgspersonal
- Äldre och anhöriga

Samverkanspartner?

- Region Jönköpings län; Kultur och utveckling, SMOt, primärvården, logopedmott.
- Länets kommuner; Kultur- och fritidsförvaltningen, socialförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen
- Barn och ungdomshälsan
- Patientföreningar
- Högskolan JU
- Folkhögskolor
- Länets studieförbund/bildningsförbund
- Fria kulturaktörer
- Länets museum

Referenslitteratur – läst samma sak?

- Webbsida: Den kulturella hjärnan Karolinska Institutet
- Webbsida: Centrum för kultur och hälsa- Göteborgs universitet
- Bokbox: Kulturhälsoboxen
Sex böcker som presenterar forskning inom kultur och hälsa.
- Bok: Kultur för hälsa i praktiken
- MusiCure

Arkivförbundet

Vilka styrdokument kan kopplas till Kultur för hälsa?

- 1. Statens offentliga utredningar om arkivpolitikens inriktning samt regeringens proposition om kulturarvspolitik
- Arkivlagen och arkivförordningen
- Arkivförbundets handlingsprogram för mandatperioden 2015- 2018 med arbetsprogram och budget för 2017
- Regional kulturplan och utvecklingsstrategi
- Enskilda organisationers styrplaner med bäring på arkiv

Vad görs idag?

- Konferensen "Kultur för äldre" tillsammans med regionen, arkiv, museum och bibliotek
- På ett övergripande plan öka arkivens tillgänglighet -såväl digitalt som i pappersform- och användbarhet för olika grupper i samhället. Syftet är att arkiven ska medverka till att garantera rätten till sin egen historia, bl a genom att befrämja minnen och berättelser
- Föra en dialog med aktivitetssamordnarna på äldreboendena och de som ansvar för denna verksamhet

Målgrupper som arbetet riktar sig till?

- Framförallt äldre

Samverkanspartner?

- Arkiv, bibliotek, museer och föreningar; Regionen; Kommunernas äldrenämnd och dess förvaltning

”Best practice”?

- Konferensen ”Kultur för äldre”
- Kontakterna med äldreboendena

Sävsjö kommun

Vilka styrdokument kan kopplas till Kultur för hälsa?

- Utvecklingsstrategi
- Verksamhetsplan
- Äldrelivsplan (ny version under arbete)

Vad görs idag?

Inom kultur- och fritid

- Film/Foto-aktiviteter riktat mot ungdomar och nyanlända
- Mitt liv-projekt (2016) på biblioteket där främst nyanlända får berätta sin livshistoria genom skapande verksamhet.
- Rörelse/dansaktiviteter och dramakurser inom sommarlovsaktiviteter.
- Spelkulturaktiviteter, kopplat till kommunens E-sportsprofil
- Planering för en skapande verksamhet med prova-på-aktiviteter där mellanstadiebarn ska få testa olika kulturyttringar och förhoppningsvis få mersmak.

Vad görs idag?

Inom socialförvaltningen

Stort utbud av kultur inom äldreomsorgen

- Musikarrangemang, filmvisning, hantverk, konstutställning, litteraturföreläsningar, bokcirklar, matkultur, estetisk utsmyckning mm

Inom HVB och arbetsmarknadsenhet

- Skapa mötesplatser där olika kulturaktiviteter tar plats såsom dans, musik, matkultur,
- Inslag i pedagogisk verksamhet med skapande aktiviteter såsom konst och sång

Målgrupper som arbetet riktar sig till?

- Barn och ungdomar
- Nyanlända
- Äldre

Samverkanspartner?

- Studieförbund
- Kulturföreningar
- Regionsbiblioteket
- Folkhälsoplanerare
- Filmriket
- Fria kulturskapare
- Samverkan mellan olika kommunala förvaltningar

Jönköpings läns museum

Vilka styrdokument kan kopplas till Kultur för hälsa?

- Kulturplan
- Uppdrags beskrivning R JL/237
- Interna måldokument

Vad görs idag?

JKPGLM är aktiv via projekten:

- Möte med minnen
- Kultur på recept
- Kultur för äldre
- Leverans till portalen Aktivt liv
- Integrationsprojektets ”Språkkonst”

Målgrupper som arbetet riktar sig till?

- Äldre
- Personer med nedsatt funktionsförmåga
- Personer med behov av alternativa upplevelser och aktiviteter

Samverkanspartner?

- Region Jönköpings län
- Kulturinstitutioner
- Kommuner
- Fria/obundna kulturaktörer